

**Komitet pravnik
za
ljudska prava**

YUCOM

Adresa:
Svetogorska 17
11000 Beograd

Telefon:
+381-11-3344425
Fax:
+381-11-3344235

e-mail:
yucomoffice@gmail.com

web:
www.yucom.org.yu

**SLUČAJ ALEKSANDAR TIJANIĆ PROTIV YUCOMa, POVREDA AUTORSKIH
PRAVA**

Tijanić 15. septembra 2005. godine, tuži Komitet pravnik za ljudska prava smatrajući da su mu povređena autorska prava objavljivanjem publikacije „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“.

Prvostepeni sud, 4.juna 2006. godine odbio je tužbeni zahtev, našavši da se radi o pravnom pitanju. U obrazloženju presude navodi se da: „**Nije bila potrebna dozvola tužioca Aleksandra Tijanića za korišćenje citata iz njegovih novinarskih tekstova što proizilazi iz prava citiranja, koje reguliše član 48. Zakona o autorskom i srodnim pravima, jer se radi o tužiočevim delima koja su već ranije objavljena, jer su citirani delovi bez izmena, integrisani u drugo delo radi ilustracije i potvrde u knjizi iznetih tvrdnji i stavova uz jasnu naznaku da je reč o citatu i uz naznaku ko je autor citiranih delova, kao i gde i kada su tekstovi iz kojih su citati uzeti objavljeni. Sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi upravo o slučaju koji se mora podvesti pod odredbu člana 48. pomenutog zakona, koji pod ovim uslovima dozvoljava bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade umnožavanjem i druge oblike javnog saopštavanja takvih odlomaka tuđeg autorskog dela (pravo citiranja).**“

Tijanić 20. juna 2006. godine podnosi žalbu Vrhovnom sudu Srbije na sedamnaest strana u kojoj pobija utvrđeno činjenično stanje koje je nesporno, a Vrhovni sud Srbije i nakon jedne godine i deset meseci ne donosi odluku pa žalbi.

Kako se ovde radi o pravnom pitanju i o slučaju koji nije pravno komplikovan, smatramo da se ovde radi o politički osetljivom slučaju i da odugovlačenje Vrhovnog suda Srbije nije rezultat komplikovanosti slučaja.

**Hronologija suđenja po tužbi Aleksandra Tijanića protiv Komiteta pravnik za
ljudska prava – YUCOM za povredu autorskih prava**

Okružni sud u Beogradu P. 682/05

15. septembar 2005. godine – Aleksandar Tijanić podnosi tužbu Okružnom sudu u Beogradu protiv Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM zbog povrede autorskog prava. Vrednost spora je 8.500.000,00 dinara. Tužba je podneta povodom izdavanja publikacije u okviru Edicije Javni dosije – protiv zaborava pod nazivom „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“. Tužilac Aleksandar Tijanić u tužbi ističe da: „**Tuženom nije dao dozvolu za korišćenje, izdavanje, javno objavljivanje svojih autorskih članaka i komentara koji sačinjavaju veći deo spornog izdanja kao i da sa tuženim nema zaključen autorski ugovor.**“ Dalje, tužilac navodi da je: „**Od strane tuženog došlo do neovlašćenog korišćenja njegovih autorskih dela, bez dozvole i bez plaćanja pripadajuće autorske naknade a u svemu protivno čl. 19,20, 21, i 30 Zakona o autorskom i srodnim pravima koji se odnose na imovinska prava autora.**“ Poslednje, tužilac ističe da je: „**Od strane tuženog došlo do povrede i moralnih prava tužioca u skladu sa čl.16,17. i 18. Zakona o autorskom i srodnim pravima (pravo objavljivanja, pravo na zaštitu integriteta dela, pravo na suprotstavljanje nedostojnom iskorišćavanju dela).**“ Aleksandar Tijanić ovom tužbom traži naknadu po osnovu povrede imovinskih prava u iznosu od 3.500.000,00 dinara i po osnovu povrede moralnih prava naknadu u iznosu od 5.000.000,00 dinara. Takođe, u tužbi se traži da sud presudom zabrani Komitetu pravnik za ljudska prava – YUCOM da dalje koristi autorska dela Aleksandra Tijanića i da zabrani dalje umnožavanje novih tiraža publikacije „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“.

14. decembra 2005. godine – Okružni sud u Beogradu dostavlja tužbu Aleksandra Tijanića na odgovor Komitetu pravnika za ljudska prava – YUCOM.

29. decembar 2005. godine – Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM podnosi odgovor na tužbu Aleksandra Tijanića kojim se u celosti osporava tužba i tužbeni zahtev. U tužbi se neosnovano navodi da je tuženi kao izdavač trebalo da dobije dozvolu Aleksandra Tijanića za korišćenje, izdavanje, javno objavljivanje autorskih članaka i komentara koji sačinjavaju veći deo spornog izdanja, zato što ta dozvola nije ni potrebna jer je po članu 48 Zakona o autorskom i srodnim pravima predviđeno:

„Dozvoljeno je bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade umnožavanje, kao i drugi oblici javnog saopštavanja kratkih odlomaka autorskog dela (pravo citiranja), pod sledećim uslovima:

- 1. da je delo objavljeno;*
- 2. da se pomenuti delovi, bez izmena, integrišu u drugo delo ako je to neophodno radi ilustracije, potvrde ili reference, uz jasnu naznaku da je reč o citatu;*
- 3. da se na pogodnom mestu navede ko je autor citiranog dela, koji je naslov citiranog dela, kada je i gde citirano delo objavljeno, odnosno izdato.“*

Publikacija „Slučaj slubenika Aleksandra Tijanića“ ispunjava sve navedene uslove a čak i sam tužilac u tužbi ne spori činjenicu da je reč o citatima i odlomcima koji su već javno objavljeni i uz koje su navedeni izvori iz kojih su ti isti odlomci preuzeti. Takođe, prema članu 48. Zakona o autorskom i drugim srodnim pravima neosnovano se u tužbi Aleksandra Tijanića ističe da je od strane tuženog došlo do neovlašćenog kroišćenja Tijanićevih autorskih dela bez naknade, zato što se prema gore pomenutom članu za ovakve citate dozvoljeno korišćenje i bez dozvole i bez naknade. Takođe, u odgovoru na tužbu navodi se da Aleksandar Tijanić neosnovano ističe u tužbi da je Publikacijom „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“ došlo do povrede moralnih autorskih prava tužioca u smislu članova 16,17. i 18. Zakona o autorskom i srodnim pravima, jer se ovde ne radi o iskorišćavanju autorskog dela tužioca Tijanića nego o publikaciji čiji je cilj da ukaže na nedostojnosti tužioca, a s obzirom na javne izjave date u desetogodišnjem periodu, da obavlja javnu funkciju. Predmetna publikacija izdata je u nekomercijalne svrhe, u okviru edukativnog programa YUCOMa KO JE KO U MILOŠEVIĆEVOJ NOMENKULATURI a citati iz članaka Aleksandra Tijanića su verno preneti i služe samo kao ilustracija njegove nepodobnosti da obavlja javnu funkciju. Zbog svega navedenog Komitet pravnika za ljudska prava predložio je sudu da se tužbeni zahtev tužioca odbije kao neosnovan i da se tužilac obaveže da tuženom naknadi troškove ovog postupka.

21. februar 2006. godine – Molba Komiteta pravnika za ljudska prava za odlaganje ročišta zbog sprečenosti zakonskog zastupnika tuženog.

27. februar 2006. godine – odloženo ročište.

27. februar 2006. godine – Punomoćnik privatnog tužioca Aleksandra Tijanića podnosi Okružnom sudu u Beogradu podnesak u kome zahteva usvajanje privremene mere kojom bi se isključila iz prometa predmetna publikacija „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“ objavljena u okviru Edicije Javni dosije – protiv zaborava, sveska br. 1, kao i zabranjivanje tuženom Komitetu pravnika za ljudska prava svako dalje štampanje, izdavanje i prodaja predmetne knjige do pravnosnažnog okončanja ovog spora.

11. april 2006. godine – Održana glavna rasprava. Predsednik veća Sanja Lekić, članovi veća sudije porotnici Ivica Pajović i Ljiljana Knežević.

Punomoćnik tužioca Aleksandra Tijanića ostaje pri tužbi i tužbenom zahtevu i predlaže saslušanje tužioca u svojstvu parnične stranke.

Zastupnik tuženog ostaje pri odgovoru na tužbu i protivi se predlogu za izdavanje privremene mere od 27. februara 2006. godine zato što nisu zadovoljeni uslovi iz člana 182. Zakona o autorskom i srodnim pravima jer nije učinjeno verovatnim da će nastupiti šteta po tužioca. Zastupnik tuženog predlaže da se kao svedok sasluša ovlašćeno lice iz Narodne biblioteke koje će se izjasniti o tome kako se vrši katalogizacija publikacije. U pogledu visine tužbenog zahteva zastupnik tuženog smatra da tužba nije uredna jer nije obrazložena. Zastupnik tuženog uslovno predlaže veštačenje na okolnosti o kakavom

se autorskom delu radi kao i na okolnosti koliko je tužilac objavio autorskih dela i koliko procentualno predstavlja tekst objavljen u spornoj knjizi. Takođe predlaže i uvid u krivični spis jer je tužilac krivičnom sudu predao deo dokaza relevantnih i u ovom postupku, iz čega bi sud zaključio da je citiran samo delić tekstova koje je tužilac objavio.

Sud donosi rešenje da se odbija predlog punomoćnika tužioca da se saslušaju parnične stranke kao i predlozi zastupnika tuženog.

Dalje sud donosi rešenje da se u dokaznom postupku izvrši uvid u preimerak knjige „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“, nakon čega je završen dokazni postupak i prelazi se na završnu reč stranaka. Prilikom iznošenja završne reči punomoćnik tužioca predlaže da se tužbeni zahtev usvoji dok zastupnik tuženog predlaže da sud tužbeni zahtev odbije.

Ovim je glavna rasprava završena a sud će nakandno dostaviti punomoćniku tužioca i zastupniku tuženog pismeni otpisak odluke.

4. jun 2006. godine – Okružni sud u Beogradu donosi prvostepenu presudu kojom se odbija tužbeni zahtev Aleksandra Tijanića u kome je tražio:

1. da mu Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM isplati po osnovu povrede imovinskih prava iznos od 500.000,00¹ dinara;
2. da mu na ime povrede moralnih prava isplati 5.000.000,00 dinara;
3. da se zabrani tuženom da dalje koristi autorska dela tužioca i da mu zabrani dalje umnožavanje novih tiraža spornog izdanja „Slučaj službenika Aleksandra Tijanića“;
4. da se obaveže tuženi da uvod i izreku presude objavi u dnevnom listu „Politika“ o svom trošku odmah po pravosnažnosti presude;
5. da se obaveže da tužiocu naknadi troškove spora.

Okružni sud u Beogradu zaključio je da: *„Nije bila potrebna dozvola tužioca Aleksandra Tijanića za korišćenje citata iz njegovih novinarskih tekstova što proizilazi iz prava citiranja, koje reguliše član 48. Zakona o autorskom i srodnim pravima, jer se radi o tužiočevim delima koja su već ranije objavljena, jer su citirani delovi bez izmena, integrisani u drugo delo radi ilustracije i potvrde u knjizi iznetih tvrdnji i stavova uz jasnu naznaku da je reč o citatu i uz naznaku ko je autor citiranih delova, kao i gde i kada su tekstovi iz kojih su citati uzeti objavljeni. Sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi upravo o slučaju koji se mora podvesti pod odredbu člana 48. pomenutog zakona, koji pod ovim uslovima dozvoljava bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade umnožavanjem i druge oblike javnog saopštavanja takvih odlomaka tuđeg autorskog dela (pravo citiranja).“*

20. jun 2006. godine – Punomoćnik tužioca Aleksandra Tijanića ulaže žalbu Vrhovnom sudu Srbije na prvostepenu presudu Okružnog suda u Beogradu. Žalba je napisana na sedamnaest strana i umesto da se bavi pravnim pitanjem bavi se činjeničnim stanjem koje je u ovom predmetu nesporno.

IAKO JE PROTEKLA JEDNA GODINA I DESET MESECI OD PODNOŠENJA ŽALBE TUŽIOCA VRHOVNOM SUDU SRBIJE, SUD JOŠ UVEK NIJE DONEO ODLUKU PO OVOJ ŽALBI.

¹ Ovo je tehnička greška u presudi zato što u tužbi Aleksandra Tijanića stoji 3. 500.000,00 dinara.